

Anzeigebblatt

für die Erzdiözese Freiburg.

Nr. 5.

Donnerstag, den 10. März

1904.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

DIVINA PROVIDENTIA

PII PAPAE X

LITTERAE ENCYCLICAE

AD PATRIARCHAS PRIMATES ARCHIEPISCOPOS EPISCOPOS

ALIOSQUE LOCORUM ORDINARIOS

PACEM ET COMMUNIONEM CUM APOSTOLICA SEDE HABENTES.

PIUS PP. X

VENERABILES FRATRES

SALUTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Ad Diem illum laetissimum, brevi mensium intervallo, aetas nos referet, quo, ante decem quinquennia, Pius IX decessor Noster, sanctissimae memoriae pontifex, amplissima septus purpuratorum patrum atque antistitum sacrorum corona, magisterii inerrantis auctoritate, edixit ac promulgavit esse a Deo revelatum beatissimam virginem Mariam, in primo instanti suae Conceptionis, ab omni originalis culpa labe fuisse immunem. Promulgationem illam quo animo per omnium terrarum orbem fideles, quibus iucunditatis publicae et gratulationis argumentis exceperint nemo est qui ignoret; ut plane, post hominum memoriam, nulla voluntatis significatio data sit tum in angustam Dei Matrem tum

in Iesu Christi Vicarium, quae vel pateret latius, vel communiore concordia exhiberetur. — Iam quid spe bona nos prohibet, Venerabiles Fratres, dimidio quamvis saeculo interiecto, fore ut, renovata immaculatae Virginis recordatione, laetitiae illius sanctae veluti imago vocis in animis nostris resultet, et fidei atque amoris in Dei Matrem augustam praeclara longinqui temporis spectacula iterentur? Equidem ut hoc aveamus ardentem pietas facit, quam Nos in Virginem beatissimam, summa cum beneficentiae eius gratia, per omne tempus fovimus: ut vero futurum certo expectemus facit catholicorum omnium studium, promptum illud semper ac paratissimum ad amoris atque honoris testimonia iterum iterumque magnae Dei Matri adhibenda. Attamen id etiam non diffitebimur, desiderium hoc Nostrum inde vel maxime commoveri quod, arcano quodam instinctu, praecipere posse Nobis videmur, expectationes illas magnas brevi esse explendas, in quas et Pius decessor et

universi sacrorum antistites, ex asserto solemniter immaculato Deiparae Conceptu, non sane temere, fuerunt adducti.

Quas enimvero ad hunc diem non evasisse, haud pauci sunt qui querantur, ac Ieremiae verba subinde usurpent: *Expectavimus pacem, et non erat bonum: tempus medelae, et ecce formido*¹⁾. Ast quis eiusmodi *modicae fidei* non reprehendat, qui Dei opera vel introspicere vel expendere ex veritate negligunt? Ecquis enim occulta gratiarum munera numerando percenseat, quae Deus Ecclesiae, conciliatrice Virgine, hoc toto tempore impertiit? Quae si praeterire quis malit, quid de vaticana synodo existimandum tanta temporis opportunitate habita; quid de innerranti pontificum magisterio tam apte ad mox erupturos errores adserto; quid demum de novo et inaudito pietatis aestu, quo ad Christi Vicarium, colendum coram, fideles ex omni genere omnique parte iam diu confluunt? An non miranda Numinis providentia in uno alteroque Decessore Nostro, Pio videlicet ac Leone, qui, turbulentissima tempestate, eâ quae nulli contigit, pontificatus usurâ Ecclesiam sanctissime administrarunt? Ad haec, vix fere Pius Mariam ab origine labis nesciam fide catholica credendam indixerat, quum in oppido Lourdes mira ab ipsa Virgine ostenta fieri coepta: exinde molitione ingenti et opere magnifico Deiparae Immaculatae excitatae aedes; ad quas, quae quotidie, divina exorante Matre, patrantur prodigia, illustria sunt argumenta ad praesentium hominum incredibilitatem profligandam. — Tot igitur tantorumque beneficiorum testes, quae, Virgine benigne implorante, contulit Deus quinquagenis annis mox elabendis; quidni speremus *propriorem esse salutem nostram quam cum credidimus?* eo vel magis, quod divinae Providentiae hoc esse experiendo novimus ut extrema malorum a liberatione non admodum dissociantur. *Prope est ut veniat tempus eius, et dies eius non elongabuntur. Miserebitur enim Dominus Iacob et eliget adhuc de Israeli*²⁾; ut plane spes sit nos etiam brevi tempore inelamatuos: *Contrivit Dominus baculum impiorum. Conquievit et siluit omnis terra, gavisata est et exultavit*³⁾.

Anniversarius tamen dies, quinquagesimus ab adserto intaminato Deiparae conceptu, cur singularem in christiano populo ardorem animi excitare debeat, ratio Nobis extat potissimum, Venerabiles Fratres, in eo, quod superioribus Litteris encyclicis proposuimus, *instaurare videlicet omnia in Christo*. Nam cui exploratum non sit nullum, praeterquam per Mariam, esse certius et expeditius iter ad universos cum Christo iungendos, perque illum perfectam filiorum adoptionem assequendam ut simus sancti et immaculati in conspectu Dei? Profecto, si vere Mariae dictum: *Beata, quae credidisti, quoniam perficientur ea, quae dicta sunt tibi a Domino*⁴⁾,

ut nempe Dei Filium conciperet pareretque; si idcirco illum excepit utero, qui Veritas naturâ est, ut *novo ordine, nova nativitate generatus . . . invisibilis in suis, visibilis fieret in nostris*¹⁾: quum Dei Filius, factus homo, auctor sit et consummator fidei nostrae; opus est omnino sanctissimam eius Matrem mysteriorum divinarum participem ac veluti custodem agnoscere, in qua, tamquam in fundamento post Christum nobilissimo, fidei saeculorum omnium extruitur aedificatio.

Quid enim? an non potuisset Deus restitorem humani generis ac fidei conditorem aliâ, quam per Virginem, viâ impertiri nobis? Quia tamen aeterni providentiae Numinis visum est ut Deum-Hominem per Mariam haberemus, quae illum, Spiritu Sancto foecunda, suo gestavit utero; nobis nil plane superest, nisi quod de Mariae manibus Christum recipiamus. Hinc porro in Scripturis sanctis, quotiescumque *de futura in nobis gratia prophetatur*; toties fere Servator hominum cum sanctissima eius Matre coniungitur. Emitteretur agnus dominator terrae, sed de petra deserti: flos ascendet, attamen de radice Iesse. Mariam utique, serpentis caput conterentem, prospiciebat Adam, obortasque maledicto lacrymas tenuit. Eam cogitavit Noë, arca sospita inclusus; Abraham nati nece prohibitus; Iacob scalam videns perque illam ascendentes et descendentes angelos; Moses miratus rubum, qui ardebat et non comburebatur; David exsiliens et psallens dum adduceret arcam Dei; Elias nubeculam intuitus ascendentem de mari. Quid multa? Finem legis, imaginum atque oraculorum veritatem in Maria denique post Christum reperimus.

Per Virginem autem, atque adeo per illam maxime, aditum fieri nobis ad Christi notitiam adipiscendam, nemo profecto dubitabit qui etiam reputet, unam eam fuisse ex omnibus, quacum Iesus, ut filium cum matre decet, domestico triginta annorum usu intimaque consuetudine coniunctus fuit. Ortus miranda mysteria, nec non Christi pueritiae, atque illud in primis assumptionis humanae naturae, quod fidei initium ac fundamentum est, cuinam latius patuere quam Matri? Quae quidem non ea modo *conservabat conferens in corde suo* quae Bethlehem acta, quaeve Hierosolymis in templo Domini; sed Christi consiliorum particeps occultarumque voluntatum, vitam ipsam Filii vixisse dicenda est. Nemo itaque penitus ut illa Christum novit; nemo illâ aptior dux et magister ad Christum noscendum.

Hinc porro, quod iam innuimus, nullus etiam hac Virgine efficacior ad homines cum Christo iungendos. Si enim, ex Christi sententia, *haec est autem vita aeterna: Ut cognoscant te, solum Deum verum, et quem misisti Iesum Christum*²⁾; per Mariam vitalem Christi notitiam adipiscentes, per Mariam pariter vitam illam facilius assequimur, cuius fons et initium Christus.

¹⁾ Ier. VIII, 15.

²⁾ Isai. XIV, 1.

³⁾ Isai. XIV, 5 et 7.

⁴⁾ Luc. I, 45.

¹⁾ S. Leo M. Serm. 2. de Nativ. Domini, c. 2.

²⁾ Ioann. XVII, 3.

Quot vero quantisque de causis Mater sanctissima haec nobis praeclara munera largiri studeat, si paullisper spectemus; quanta profecto ad spem nostram accessio fiet!

An non Christi mater Maria? nostra igitur et mater est. — Nam statuere hoc sibi quisque debet, Iesum, qui Verbum est caro factum, humani etiam generis servatorem esse. Iam, qua Deus-Homo, concretum Ille, ut ceteri homines, corpus nactus est: qua vero nostri generis restitutor, *spiritale* quoddam corpus atque, ut aiunt, *mysticum*, quod societas eorum est, qui Christo credunt. *Multi unum corpus sumus in Christo*¹⁾. Atqui aeternum Dei Filium non ideo tantum concepit Virgo ut fieret homo, humanam ex ea assumens naturam; verum etiam ut, per naturam ex ea assumptam, mortali fieret sospitator. Quamobrem Angelus pastoribus dixit: *Natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus*²⁾. In uno igitur eodemque alvo castissimae Matris et carnem Christus sibi assumpsit et *spiritale* simul corpus adiunxit, ex iis nempe coagmentatum *qui credituri erant in eum*. Ita ut Salvatorem habens Maria in utero, illos etiam dici queat gessisse omnes, quorum vitam continebat vita Salvatoris. Universi ergo, quotquot cum Christo iungimur, quique, ut ait Apostolus, *membra sumus corporis eius, de carne eius et de ossibus eius*³⁾, de Mariae utero egressi sumus, tamquam corporis instar cohaerentis cum capite. Unde, spiritali quidem ratione ac mystica, et Mariae filii nos dicimur, et ipsa nostrum omnium mater est. *Mater quidem spiritu . . . sed plane mater membrorum Christi, quod nos sumus*⁴⁾. Si igitur Virgo beatissima Dei simul atque hominum parens est, ecquis dubitet eam omni ope adniti ut Christus, *caput corporis ecclesiae*⁵⁾, in nos sua membra, quae eius sunt munera infundat, idque cumprimis ut eum noscamus et *ut vivamus per eum*?⁶⁾.

Ad haec, Deiparae sanctissimae non hoc tantum in laude ponendum est quod *nascituro ex humanis membris Unigenito Deo carnis suae materiam ministravit*⁷⁾, qua nimirum saluti hominum compararetur hostia; verum etiam officium eiusdem hostiae custodiendae nutriendaeque, atque adeo, stato tempore, sistendae ad aram. Hinc Matris et Filii nunquam dissociata consuetudo vitae et laborum, ut aequae in utrumque caderent Prophetarum verba: *Defecit in dolore vita mea, et anni mei in gemitibus*⁸⁾. Quum vero extremum Filii tempus advenit, *stabat iuxta crucem Iesu Mater eius*, non in immani tantum occupata spectaculo, sed plane gaudens quod *Unigenitus suus pro salute generis humani offerretur, et tantum etiam compassa est, ut, si fieri potuisset, omnia tormenta quae Filius pertulit, ipsa multo libentius susti-*

¹⁾ Rom. XII, 5.

²⁾ Luc. II, 11.

³⁾ Ephes. V, 30.

⁴⁾ S. Aug., L. de S. Virginitate, c. 6.

⁵⁾ Coloss. I, 18.

⁶⁾ I. Ioann. IV, 9.

⁷⁾ S. Bed. Ven., L. IV, in Luc. XI.

⁸⁾ Ps. XXX, 11.

*neret*¹⁾. — Ex hac autem Mariam inter et Christum communionem dolorum ac voluntatis, *promeruit illa ut reparatrix perditis orbis dignissime fieret*²⁾, atque ideo universorum munerum dispensatrix quae nobis Iesus nece et sanguine comparavit.

Equidem non diffitemur horum erogationem munerum privato proprioque iure esse Christi; siquidem et illa eius unius morte nobis sunt parta, et Ipse pro potestate mediator Dei atque hominum est. Attamen, pro ea, quam diximus, dolorum atque aerumnarum Matris cum Filio communionem, hoc Virgini augustae datum est, ut sit *totius terrarum orbis potentissima apud unigenitum Filium suum mediatrix et conciliatrix*³⁾. Fons igitur Christus est, et *de plenitudine eius nos omnes accepimus*⁴⁾: *ex quo totum corpus compactum, et connexum per omnem iuncturam sub-ministrationis . . . augmentum corporis facit in aedificationem sui in caritate*⁵⁾. Maria vero, ut apte Bernardus notat, *aquaeductus* est⁶⁾; aut etiam collum, per quod corpus cum capite iungitur itemque caput in corpus vim et virtutem exerit. *Nam ipsa est collum Capitis nostri, per quod omnia spiritualia dona corpori eius mystico communicantur*⁷⁾. Patet itaque abesse profecto plurimum ut nos Deiparae supernaturalis gratiae efficiendae vim tribuamus, quae Dei unius est. Ea tamen, quoniam universis sanctitate praestat coniunctioneque cum Christo, atque a Christo ascita in humanae salutis opus, *de congruo*, ut aiunt promeret nobis quae Christus *de condigno* promeruit, estque princeps largiendarum gratiarum ministra. *Sedet Ille ad dexteram maiestatis in excelsis*⁸⁾; Maria vero adstat regina a dextris eius, *tutissimum cunctorum periclitantium perfugium et fidissima auxiliatrix, ut nihil sit timendum nihilque desperandum ipsa duce, ipsa auspice, ipsa propitia, ipsa protegente*⁹⁾.

His positis, ut ad propositum redeamus, cui Nos non iure recteque affirmasse videbimur, Mariam, quae a Nazarethana domo ad *Calvariae locum* assiduam se Iesu comitem dedit, eiusque arcana cordis ut nemo alius novit, ac thesauros promeritorum eius materno veluti iure administrat, maximo certissimoque esse adiumento ad Christi notitiam atque amorem? Nimium scilicet haec comprobantur ex dolenda eorum ratione, qui, aut daemone astu aut falsis opinionibus, adiutricem Virginem praeterire se posse autumant! Miseri atque infelices, praetexunt se Mariam negligere, honorem ut Christo habeant: ignorant tamen non *inveniri puerum nisi cum Maria matre eius*.

Quae cum ita sint, huc Nos, Venerabiles Fratres, spectare primum volumus, quae modo ubique apparantur

¹⁾ S. Bonav. I. Sent. d. 48, ad Litt. dub. 4.

²⁾ Eadmeri Mon. *De Excellentia Virg. Mariae*, c. 9.

³⁾ Pius IX in Bull. „*Ineffabilis*“.

⁴⁾ Ioann. I, 16.

⁵⁾ Ephes. IV, 16.

⁶⁾ Serm. de temp., in Nativ. B. V., de *Aquaeductu*, n. 4.

⁷⁾ S. Bernardin. Sen., *Quadrag. de Evangelio aeterno*, Serm. X a. 3, c. 3.

⁸⁾ Hebr. 1, 3.

⁹⁾ Pius IX in Bull. „*Ineffabilis*“.

sollemnia Mariae sanctae ab origine immaculatae. Nullus equidem honor Mariae optabilior, nullus iucundior quam ut noscamus rite et amemus Iesum. Sint igitur fidelium celebritates in templis, sint festi apparatus, sint laetitiae civitatum; quae res omnes non mediocres usus afferunt ad pietatem fovendam. Verumtamen nisi his voluntas animi accedat, formas habebimus, quae speciem tantum offerant religionis. Has Virgo quum videat, iusta reprehensione Christi verbis in nos utetur: *Populus hic labiis me honorat: cor autem eorum longe est a me*¹⁾.

Nam ea demum est germana adversus Deiparentem religio, quae profluat animo; nihilque actio corporis habet aestimationis in hac re atque utilitatis, si sit ab actione animi seingata. Quae quidem actio eo unice pertineat necesse est, ut divini Mariae Filii mandatis penitus obtemperemus. Nam si amor verus is tantum est, qui valeat ad voluntates iungendas; nostram plane atque Matris sanctissimae parem esse voluntatem oportet, scilicet Domino Christo servire. Quae enim Virgo prudentissima, ad Canae nuptias, ministris aiebat, eadem nobis loquitur: *Quodcumque dixerit vobis facite*²⁾. Verbum vero Christi est: *Si autem vis ad vitam ingredi, serva mandata*³⁾. — Quapropter hoc quisque persuasum habeat: si pietas, quam in Virginem beatissimam quis profitetur, non eum a peccando retinet, vel pravos emendandi mores consilium non indit; fucata esse pietatem ac fallacem, utpote quae proprio nativoque careat fructu.

Quae si cui forte confirmatione egere videantur, haurire ea commode potest ex ipso *dogmate* immaculati conceptus Deiparae. — Nam, ut catholicam *traditionem* praetermittamus, quae, aequae ac Scripturae sacrae, fons veritatis est; unde persuasio illa de immaculata Mariae Virginis Conceptione visa est, quovis tempore adeo cum christiano sensu congruere, ut fidelium animis insita atque innata haberi posset? *Horremus*, sic rei causam egregie explicavit Dionysius Carthusianus, *horremus enim mulierem, quae caput serpentis erat contritura, quandoque ab eo contritam, atque diaboli filiam fuisse matrem Domini fateri*⁴⁾. Nequibat scilicet in christianae plebis intelligentiam id cadere, quod Christi caro, sancta, impolluta atque innocens, in Virginis utero, de carne assumpta esset, cui, vel vestigio temporis labes fuisset illata. Cur ita vero, nisi quod peccatum et Deus per infinitam oppositionem separantur? Hinc sane catholicae ubique gentes persuasum habuere, Dei Filium, antequam, naturâ hominum assumptâ *lavaret nos a peccatis nostris in sanguine suo*, debuisset, in primo instanti suae conceptionis, singulari gratia ac privilegio, ab omni originalis culpae labe praeservare immunem Virginem Matrem. Quoniam igitur peccatum omne usque adeo horret Deus, ut futuram Filii sui Matrem non cuiusvis modo maculae voluerit expertem, quae voluntate suscipitur; sed, munere singu-

larissimo, intuitu meritorum Christi, illius etiam, qua omnes Adae filii, mala veluti haereditate, notamur: *ecquis ambigat, primum hoc cuique officium proponi, qui Mariam obsequio demereri aveat, ut vitiosas corruptasque consuetudines emendet, et quibus in vetitum nititur, domitas habeat cupiditates?*

Quod si praeterea quis velit, velle autem nullus non debet, ut sua in Virginem religio iusta sit omnique ex parte absoluta; ulterius profecto opus est progredi, atque ad imitationem exempli eius omni ope contendere. — Divina lex est ut, qui aeternae beatitatis potiri cupiunt, formam patientiae et sanctitatis Christi, imitando, in se exprimant. *Nam quos praescivit, et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus*¹⁾. At quoniam ea fere est infirmitas nostra, ut tanti exemplaris amplitudine facile deterreamur; providentis Dei numine, aliud nobis est exemplar propositum, quod, quum Christo sit proximum, quantum humanae licet naturae, tum aptius congruat cum exiguitate nostra. Eiusmodi autem nullum est praeter Deiparam. *Talis enim fuit Maria, ait ad rem sanctus Ambrosius, ut eius unius vita omnium sit disciplina.* Ex quo recte ab eodem conficitur: *Sit igitur vobis tamquam in imagine descripta virginitas, vita Mariae, de qua, velut speculo, refulget species castitatis et forma virtutis*²⁾.

Quamvis autem deceat filios Matris sanctissimae nullam praeterire laudem quin imitentur; illas tamen Eiusdem virtutes ipsos fideles assequi prae ceteris desideramus, quae principes sunt ac veluti nervi atque artus christiana sapientiae: fidem inquimus, spem et caritatem in Deum atque homines. Quarum quidem virtutum fulgore etsi nulla, in Virgine, vitae pars caruit; maxime tamen eo tempore enituit, quum nato emorienti adstitit. — Agitur in crucem Iesus, eique in maledictis obicitur *quia filium Dei se fecit*³⁾. Ast illa, divinitatem in eo constantissime agnoscit et colit. Demortuum sepulchro infert, nec tamen dubitat revicturum. Caritas porro, qua in Deum flagrat, participem *passionum Christi* sociamque efficit; cumque eo, sui veluti doloris oblita, veniam interfecto precatur, quamvis hi obfirmate inclamant: *Sanguis eius super nos, et super filios nostros*⁴⁾.

Sed ne immaculati Virginis conceptus, qui Nobis causa scribendi est, contemplationem deseruisse videamur, quam is magna atque propria importat adiumenta ad has ipsas retinendas virtutes riteque colendas! — Et revera, quaenam osiores fidei initia ponunt tantos quoquoversus errores spargendi, quibus apud multos fides ipsa nutat? Negant nimirum hominem peccato lapsam suoque de gradu aliquando deiectum. Hinc originalem labem commentitiis rebus accensent, quaeque inde evenerunt damna; corruptam videlicet originem humanae gentis, universamque ex eo progeniem hominum

¹⁾ Matth. XV, 8.

²⁾ Ioann. II, 5.

³⁾ Matth. XIX, 17.

⁴⁾ 3. Sent. d. 3, q. 1.

¹⁾ Rom. VIII, 29.

²⁾ *De Virginitate*, l. 2, c. 2.

³⁾ Ioann. XIX, 7.

⁴⁾ Matth. XXVII, 25.

vitiatam; atque adeo mortalibus invectum malum impositamque reparatoris necessitudinem. His autem positis, primum est intelligere nullum amplius Christo esse locum, neque ecclesiae, neque gratiae, neque ordini cuiquam qui naturam praetergrediatur; uno verbo, tota fidei aedificatio penitus labefactatur. — Atqui credant gentes ac profiteantur Mariam Virginem, primo suae conceptionis momento, omni labe fuisse immunem; iam etiam originalem noxam, hominum reparationem per Christum, evangelium, ecclesiam, ipsam denique perpetuendi legem admittant necesse est: quibus omnibus, *rationalismi et materialismi* quidquid est radicitus evellitur atque excutitur, manetque christianae sapientiae laus custodiendae tuendaeque veritatis. — Ad haec, commune hoc fidei hostibus vitium est, nostra praesertim aetate, ad fidem eandem facilius eradendam animis, ut auctoritatis Ecclesiae, quin et cuiusvis in hominibus potestatis, reverentiam et obedientiam abiiciant abiiciendamque inclament. Hinc *anarchismi* exordia; quo nihil rerum ordini, tum qui ex natura est tum qui supra naturam, infestius ac pestilentius. Iamvero hanc quoque pestem, publicae pariter et christianae rei funestissimam, immaculati Deiparae conceptus delet dogma; quo nempe cogimur eam Ecclesiae tribuere potestatem cui non voluntatem animi tantum, sed mentem etiam subiici necesse est: siquidem ex huiusmodi subiectione rationis christiana plebs Deiparam concinit: *Tota pulchra es, Maria, et macula originalis non est in te*¹⁾. — Sic porro rursus conficitur Virgini augustae hoc dari merito ab Ecclesia, *cunctas haereses solam interemisse in universo mundo*.

Quod si fides, ut inquit [Apostolus, nihil est aliud nisi *sperandarum substantia rerum*²⁾]; facile quisque dabit immaculatae Virginis conceptione confirmari simul fidem, simul ad spem nos erigi. Eo sane vel magis quia Virgo ipsa expers primaevae labis fuit quod Christi mater futura erat; Christi autem mater fuit, ut nobis aeternorum bonorum spes redintegraretur.

Iam ut caritatem in Deum tacitam nunc relinquamus, ecquis Immaculatae Virginis contemplatione non excitetur ad praeceptum illud sancte custodiendum, quod Iesus per antonomasiam suam dixit, scilicet ut diligamus invicem sicut ipse dilexit nos? — *Signum magnum*, sic apostolus Ioannes demissum sibi divinitus visum enarrat, *signum magnum apparuit in caelo: Mulier amicta sole, et luna sub pedibus eius, et in capite eius corona stellarum duodecim*³⁾. Nullus autem ignorat, mulierem illam, Virginem Mariam significasse, quae caput nostrum integra peperit. Sequitur porro Apostolus: *Et in utero habens, clamabat parturiens, et cruciabatur ut pariat*⁴⁾. Vidit igitur Ioannes sanctissimam Dei Matrem aeterna iam beatitate fruentem, et tamen ex arcano quodam partu

laborantem. Quonam autem partu? Nostrum plane, qui exilio adhuc detenti, ad perfectam Dei caritatem sempiternamque felicitatem gignendi adhuc sumus. Pariensis vero labor studium atque amorem indicat, quo Virgo, in caelesti sede, vigilat assiduaque prece contendit ut electorum numerus expleatur.

Eandem hanc caritatem ut omnes nitantur assequi quotquot ubique christiano nomine censentur vehementer optamus, occasione hac praesertim arrepta immaculati Deiparae conceptus solemniter celebrandi. Quam modo acriter efferateque Christus impetitur atque ab eo condita religio sanctissima! quam idcirco praesens multis periculum iniicitur, ne, gliscentibus erroribus ducti, a fide descendant! *Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat*¹⁾. Simul vero prece et obsecratione humili utantur omnes ad Deum, conciliatrice Deipara, ut qui a vero aberraverint resipiscant. Experiendo quippe novimus eiusmodi precem, quae caritate funditur et Virginis sanctae imploratione fulcitur, irritam fuisse numquam. Equidem oppugnari Ecclesiam neque in posterum unquam cessabitur: *Nam oportet et haereses esse, ut et qui probati sunt, manifesti fiant in vobis*²⁾. Sed nec Virgo ipsa cessabit nostris; adesse rebus ut ut difficillimis, pugnamque prosequi iam inde a conceptu pugnatam, ut quotidie iterare liceat illud: *Hodie contritum est ab ea caput serpentis antiqui*³⁾.

Utque caelestium gratiarum munera, solito abundantius, nos iuvent ad imitationem beatissimae Virginis cum honoribus coniungendam, quos illi ampliores hunc totum annum tribuemus: atque ita propositum facilius assequamur instaurandi omnia in Christo: exemplo Decessorum usi quum Pontificatum inirent, indulgentiam extra ordinem, instar Iubilaei, orbi catholico impertiri decrevimus.

Quamobrem de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum apostolorum Petri et Pauli auctoritate confisi, ex illa ligandi atque solvendi potestate, quam Nobis Dominus, licet indignis, contulit; universis et singulis utriusque sexus christifidelibus in alma Urbe Nostra degentibus vel ad eam advenientibus, qui unam e quatuor Basilicis patriarchalibus, a Dominica prima Quadragesimae, nempe a die XXI februarii, usque ad diem II iunii inclusive, qui erit solemnitas sanctissimi Corporis Christi, ter visitaverint; ibique per aliquod temporis spatium pro catholicae Ecclesiae atque huius Apostolicae Sedis libertate et exaltatione, pro extirpatione haeresum omniumque errantium conversione, pro christianorum Principum concordia ac totius fidelis populi pace et unitate, iuxtaque mentem Nostram pias ad Deum preces effuderint; ac semel, intra praefatum tempus, esurialibus tantum cibus utentes ieiunaverint, praeter dies in quadragesimali indulto non comprehensos; et, peccata sua confessi, sanctissimum Eucharistiae sacramentum susce-

¹⁾ Grad. Miss. in festo Imm. Concept.

²⁾ Hebr. XI, 1.

³⁾ Apoc. XII, 1.

⁴⁾ Apoc. XII, 2.

¹⁾ I. Cor. X, 12.

²⁾ I. Cor. XI, 19.

³⁾ Off. Imm. Conc. in II Vesp. ad *Magnif.*

perint; ceteris vero ubicumque, extra praedictam Urbem degentibus, qui ecclesiam cathedralem, si sit eo loci, vel parochialem aut, si parochialis desit, principalem, supra dicto tempore vel per tres menses etiam [non continuos, Ordinariorum arbitrio, pro fidelium commodo, praecise designandos, ante tamen diem VIII mensis decembris, ter visitaverint; aliaque recensita opera devote peregerint: plenissimam omnium peccatorum suorum indulgentiam concedimus et impertimus; annuentes insuper ut eiusmodi indulgentia, semel tantum lucranda, animabus, quae Deo caritate coniunctae ex hac vita migraverint, per modum suffragii applicari possit et valeat.

Concedimus praeterea ut navigantes atque iter agentes, quum primum ad sua domicilia se receperint, operibus supra notatis peractis, eandem indulgentiam possint consequi.

Confessariis autem, actu approbatis a propriis Ordinariis, potestatem facimus ut praedicta opera, a Nobis iniuncta, in alia pietatis opera commutare valeant in favorem Regularium utriusque sexus, nec non aliorum quorumcumque qui ea praestare nequiverint, cum facultate etiam dispensandi super Communionem cum pueris, qui ad eandem suscipiendam nondum fuerint admissi.

Insuper omnibus et singulis christifidelibus tam laicis quam ecclesiasticis sive saecularibus sive regularibus cuiusvis ordinis et instituti, etiam specialiter nominandi, licentiam concedimus et facultatem ut sibi, ad hunc effectum, eligere possint quemcumque presbyterum tam regularem quam saecularem, ex actu approbatis, (qua facultate uti possint etiam moniales, novitiae aliaque mulieres intra claustra degentes, dummodo confessarius approbatus sit pro monialibus) qui eosdem vel easdem, infra dictum temporis spatium, ad confessionem apud ipsum peragendam accedentes, cum animo praesens iubilaeum assequendi, nec non reliqua opera ad illud lucrandum necessaria adimplendi, hac vice et in foro conscientiae dumtaxat, ab excommunicationis, suspensionis aliisque ecclesiasticis sententiis et censuris, a iure vel ab homine quavis de causa latis seu inflictis, etiam Ordinariis locorum et Nobis seu Sedi Apostolicae, etiam in casibus cuicumque ac Summo Pontifici et Sedi Apostolicae speciali licet modo reservatis, nec non ab omnibus peccatis et excessibus etiam iisdem Ordinariis ac Nobis et Sedi Apostolicae reservatis, iniuncta prius poenitentia salutari aliisque de iure iniungendis, et, si de haeresi agatur, abiuratis antea et retractatis erroribus, prout de iure, absolvere; nec non vota quaecumque etiam iurata et Sedi Apostolicae reservata (castitatis, religionis, et obligationis, quae a tertio acceptata fuerit, exceptis) in alia pia et salutaria opera commutare et cum poenitentibus eiusmodi in sacris ordinibus constitutis etiam regularibus, super occulta irregularitate ad exercitium eorumdem ordinum et ad superiorum assequutionem, ob censurarum violationem dumtaxat, contracta, dispensare possit et valeat. — Non intendimus autem per praesentes

super alia quavis irregularitate sive ex delicto sive ex defectu, vel publica vel occulta aut nota aliave incapacitate aut inhabilitate quoquomodo contracta dispensare; neque etiam derogare Constitutioni cum appositis declarationibus editae a fel. rec. Benedicto XIV, quae incipit „*Sacramentum poenitentiae*“; neque demum easdem praesentes litteras iis, qui a Nobis et Apostolica Sede, vel ab aliquo Praelato, seu Iudice ecclesiastico nominatim excommunicati, suspensi, interdicti seu alias in sententias et censuras incidisse declarati, vel publice denunciati fuerint, nisi intra praedictum tempus satisfecerint, et cum partibus, ubi opus fuerit, concordaverint, ullo modo suffragari posse et debere.

Ad haec libet adiicere, velle Nos et concedere, integrum cuicumque, hoc etiam Iubilaei tempore, permanere privilegium lucrandi quasvis indulgentias, plenariis non exceptis, quae a Nobis vel a Decessoribus Nostris concessae fuerint.

Finem vero, Venerabiles Fratres, scribendi facimus spem magnam iterum testantes, qua plane ducimur, fore ut, ex hoc Iubilaei munere extraordinario, auspice Virgine Immaculata a Nobis concessa, quamplurimi, qui misere a Iesu Christo seiuncti sunt, ad eum revertantur, atque in christiano populo virtutum amor pietatisque ardor reflorat. Quinquaginta abhinc annos, quum Pius decessor beatissimam Christi Matrem ab origine labis nesciam fide catholica tenendam edixit, incredibilis, ut diximus, caelestium gratiarum copia effundi in hasce terras visa est; et, aucta in Virginem Deiparam spe, ad veterem populorum religionem magna ubique accessio est allata. Quidnam vero ampliora in posterum expectare prohibet? In funesta sane incidimus tempora; ut prophetae verbis conqueri possimus iure: *Non est enim veritas, et non est misericordia, et non est scientia Dei in terra. Maledictum, et mendacium, et homicidium, et furtum, et adulterium inundaverunt*¹⁾. Attamen, in hoc quasi malorum diluvio, iridis instar Virgo clementissima versatur ante oculos faciendae pacis Deum inter et homines quasi arbitra. *Arcum meum ponam in nubibus, et erit signum foederis inter me et inter terram*²⁾. Saeviat licet procella et caelum atra nocte occupetur; nemo animi incertus esto. Mariae adspectu placabitur Deus et parceret. *Eritque arcus in nubibus, et videbo illum, et recordabor foederis sempiterni*³⁾. *Et non erunt ultra aquae diluvii ad delendum universam carnem*⁴⁾. Profecto si Mariae, ut par est, confidimus, praesertim modo quum immaculatum eius conceptum alacriore studio celebrabimus; nunc quoque illam sentiemus esse Virginem potentissimam, *quae serpentis caput virgineo pede contrivit*⁵⁾.

¹⁾ Os. IV, 1—2.

²⁾ Gen. IX, 13.

³⁾ Ib. 16.

⁴⁾ Ib. 15.

⁵⁾ Off. Imm. Conc. B. M. V.

Horum munerum auspicem, Venerabiles Fratres, vobis
populisque vestris apostolicam benedictionem amantissime
in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die II Februarii
MCMIV, Pontificatus Nostri anno primo.

PIUS PP. X.

Die Enzyklika Seiner Heiligkeit des Papstes Pius X über die Unbefleckte Empfängnis
Mariä und das Jubiläum pro 1904 betreffend.

Nr. 2363. Wir bringen dem hochwürdigem Alerus zur Kenntnis, daß wir in Übereinstimmung mit anderen deutschen
Diözesen für das von Seiner Heiligkeit Papst Pius X. ausgeschriebene Jubiläum für unsere Erzdiözese die Monate
Mai, Oktober und November in Aussicht genommen haben.

Nähere Anordnungen werden zu geeigneter Zeit erfolgen.

Freiburg, den 26. Februar 1904.

Erzbischöfliches Ordinariat.

Die Verteilung des 1903er Ertragsüberschusses der Katholischen Pfarrpfündekasse betr.

Nr. 6249. Der Anteil der bei der Katholischen Pfarrpfündekasse in Karlsruhe verwalteten früheren Zehnt- und
Kompetenzablösungskapitalien an dem 1903er Ertragsüberschuß der genannten Kasse beträgt 3 $\frac{1}{2}$

— Drei Pfennig —

von der vollen Mark der im Jahr 1903 berechneten Zinsen zu 4% beziehungsweise 4,3% aus fraglichen Kapitalien.
Die Auszahlung wird mit den auf 23. April d. J. fälligen Zinsen erfolgen.

Die Anteile der erledigten Pfünden sind — soweit tunlich — noch in den 1903er, andernfalls in den 1904er
Interkalarrechnungen unter Abteilung I „Einnahmen für das verfloßene Jahr“ zu verrechnen.

Karlsruhe, den 26. Februar 1904.

Katholischer Oberstiftungsrat.

F e s e r.

Titel.

Pfündeausschreiben.

Nachstehende Pfünden werden anmit zur Bewerbung ausgeschrieben:

I.

Breisach, Dekanats Breisach, mit einem Einkommen von 6111 *M.* außer 193 *M.* für Abhaltung von 167
gestifteten Jahrtagen und 8 *M.* für besondere kirchliche Berrichtungen und mit der Verbindlichkeit, zwei
Bikare zu halten und zu salarieren. Der künftige Pfarrer von Breisach hat auf die Dauer von zehn
Jahren eine jährliche Abgabe von 1600 *M.*, hälftig zu Gunsten des Münsterbaufonds Breisach und
hälftig zu Gunsten des Pfarrfonds Hornberg, und für weitere fünf Jahre eine Abgabe von je 600 *M.*
zu Gunsten des Pfarrfonds Wallstadt zu leisten.

Kommungen, Dekanats Engen, mit einem Einkommen von 1582 *M.* nebst 99 *M.* 77 $\frac{1}{2}$ für Abhaltung von 97
gestifteten Jahrtagen, wovon 69 mit 69 *M.* Gebühren auf dem Pfündeeinkommen selbst ruhen, und
13 *M.* 71 $\frac{1}{2}$ für besondere kirchliche Berrichtungen und mit der Verbindlichkeit, den dem Pfarr-
grundstück zur Bestreitung der Kosten für Herstellung eines Zufahrtsweges zu einem Pfarrgrundstück
entnommenen Betrag von 40 *M.* in zwei Jahresterminen von je 20 *M.* zu ersetzen.

Die Bewerber um diese Pfünden haben ihre mit den vorgeschriebenen Zeugnissen belegten und an Seine
Königliche Hoheit den Großherzog gerichteten Bittgesuche um Präsentation vonseiten Allerhöchst-
deselben innerhalb vier Wochen bei Großherzoglichem Ministerium der Justiz, des Kultus und Unterrichts einzureichen.

II.

Poppenhausen, Dekanats Lauda, mit einem Einkommen von 2013 *M.* nebst 143 *M.* 76 *S.* für Abhaltung von 84 gestifteten Fahrtagen und 41 *M.* 10 *S.* für besondere kirchliche Einrichtungen und mit der Verbindlichkeit, zur Verzinsung und Tilgung einer von Feldbereinigungskosten herrührenden Restschuld von 579 *M.* 08 *S.* eine jährliche Abgabe von 200 *M.* auf 4% Zins und Kapital zu entrichten.

Rheinsheim, Dekanats Philippsburg, mit einem Einkommen von 2198 *M.* nebst 173 *M.* für Abhaltung von 122 gestifteten Fahrtagen und 38 *M.* 74 *S.* für besondere kirchliche Einrichtungen.

Die Bewerber um diese der Terna unterworfenen Pfründen haben ihre mit den vorgeschriebenen Zeugnissen belegten und an Seine Königliche Hoheit den Großherzog gerichteten Bittgesuche um Designation vonseiten Allerhöchstdeselben innerhalb vier Wochen durch ihre vorgesetzten Dekanate bei Großherzoglichem Ministerium der Justiz, des Kultus und Unterrichts einzureichen.

Ernennungen.

Zum Erzbischöflichen Prüfungskommissär für die sämtlichen Mittelschulen in Mannheim (Gymnasium, Realgymnasium, Oberrealschule und die höheren Mädchenschulen) wurde Stadtdekan und Stadtpfarrer Joseph Bauer in Mannheim ernannt.

Vom venerablen Stadtkapitel Mannheim wurde Stadtpfarrer Anton Freund in Neckarau zum Kammerer und Stadtpfarrer Johann Baptist Nigeldinger in Käferthal zum Sekretär gewählt. Dieselben erhielten unterm 25. Februar l. J. die kirchenobrigkeitliche Bestätigung.

Vom venerablen Landkapitel Ettlingen wurde Pfarrer Wilhelm Rudolph in Schöllbrunn zum Kammerer gewählt. Derselbe erhielt unterm 3. März l. J. die kirchenobrigkeitliche Bestätigung.

Versetzungen.

- 23. Februar: Karl Stritt, Vikar in Selbach, i. g. E. nach Wöschbach.
- 23. " Peter Ringel, Vikar in Ottersweier, i. g. E. nach Malsch, Dekanats Ettlingen.
- 23. " Joseph Gottwald, Vikar in Malsch, i. g. E. nach Steinbach, Dekanats Ottersweier.
- 25. " Franz Fehringer, Vikar in Weingarten, Dekanats Bruchsal, i. g. E. nach Mundelfingen
- 3. März: Joseph Schmidt, Vikar in Osterburken, als Pfarrvikar nach Hundheim.
- 3. " Karl Meirner, Vikar in Hundheim, i. g. E. nach Osterburken.
- 3. " Joseph Enderle, Vikar in Todtmoos, i. g. E. nach Kesselwangen.
- 3. " Johann Anton Heimbürger, zuletzt beurlaubt, als Vikar nach Selbach.

Sterbfälle.

- 24. Februar: Dr. Hugo Ehrensberger, Monsignore, Professor am Gymnasium zu Bruchsal.
- 24. " Valentin Wiest, resignierter Pfarrer von Altschweier, † in Segue.

R. I. P.

Für den **St. Raphaelsverein** sind eingegangen von: Neudenau, von den Kapitelsgeistlichen 14 *M.*; Dogern, Herr Dekan Dieterle 30 *M.*; Hettigen, von der Kapitelsgeistlichkeit Buchen 19 *M.*; Pfarramt Rippenhausen, v. Weiler 1 *M.*; Geisingen, Kapitelskasse 10 *M.*; Melskirch, Kapitelskasse 30 *M.*; Pfarramt Forbach 5 *M.*; Pfarramt Freudenberg 5 *M.*; Pfarramt Heuweiler 2 *M.*; Pfarramt Bingen (Hohz.) 3 *M.*; Pfarramt Ottenau 1 *M.*; Pfarramt Oberwittstadt 12 *M.*; Pfarramt Geißlingen 2 *M.*; Herbolzheim, Herr Geistl. Rat Mons. Martin 1 *M.*; Burgweiler, Herr Pfarrer Wolf 4 *M.*; Bermatingen, Herr Pfarrer Rieger 1 *M.*; Pfarramt Reichenau-Mittelzell 5 *M.*; Kirchen, Hr. Dekan Kutruff von den Kapitelsgeistlichen 20 *M.*; Kapitelskasse Wiesenthal 20 *M.*; Pfarramt Rielasingen 5 *M.*; Pfarramt Bodmann 10 *M.*; Pfarramt Schönwald 5 *M.*; Pfarramt Karlsruhe-Mühlburg 4 *M.*; Mannheim, oberes Pfarramt 2 *M.*; Pfarramt Mannheim-Käferthal 8 *M.*; Pfarramt Königheim 3 *M.*; Herr Dompräbendar Franz Karl Zester 3 *M.*